

Sorberne til kamp for deres kultur

Information, 3. juni 2008(
Af Henriette Harris

Sorberne, det mindste slaviske folk i Europa, demonstrerede i torsdags i Berlin for deres ret til at overleve kulturelt. Statsstøtten til mindretallet er blevet beskåret, og sorberne frygter, at deres sprog vil gå tabt

Tysklands sorbiske mindretal føler sig trængt, og de demonstrerede derfor for første gang nogensinde i Berlin i torsdags. Iklædt folkedragt.

BERLIN - 450 mennesker har forsamlet sig på August-Bebel-Platz ved siden af Staatsoper midt i Berlin. Her fandt nazisternes "Aktion mod den utyske ånd" sted den 10. maj 1933, hvor nazisterne brændte tusindvis af værker af jødiske, socialistiske og pacifistiske forfattere.

På denne majdag, 65 år efter, kræver det sorbiske mindretal i Tyskland ret til at være anderledes end tyskerne. Sorberne føler sig trængt. De demonstrerer for første gang nogensinde for beskyttelse af og finansiel støtte til deres sprog og kultur. De er kommet hertil fra Cottbus i Brandenburg og Bautzen i Sachsen. De to byer ligger i området Lausitz, hvor sorberne bor.

Tre fyre holder et stort banner.

"Vi tror, at tyskerne kommer til at lave i bukserne på grund af os," svarer den yngste af dem, iklædt hættetrøje, med et skævt smil på spørgsmålet om, hvad der står på banneret.

Tre ældre damer står i folkedragt. Kjoler med broderier og mange lag skørter, kyser på hovedet og tørklæder over skuldrene. De kommer fra den lille by Schleife i nærheden af Weisswasser (Bela Woda på sorbisk) og forklarer, at deres dragter er karakteristiske for netop denne lille by. Før i tiden havde man én dragt til fødsel, én til død, én til dåb, én til bryllup, én til begravelse, én til enhver vigtig begivenhed i livet. Nu har de kun den ene, som de har taget på i dagens anledning.

Lige foran operaen står Magdalena Stübner. Hun er 21 år, født og opvokset i Bautzen, men bor og arbejder nu som optiker i Berlin.

"Jeg er kommet i dag, fordi jeg vil støtte sorbernes sag. Det vil være så ærgerligt, hvis pengene bliver færre og færre, så sproget til sidst går

tabt. Jeg er vokset op som tosproget med en tysk mor og en sorbisk far, og det er fantastisk at have to sprog og to kulturer. Derhjemme talte vi tysk, for min mor forstår kun sorbisk, hun taler det ikke. Til gengæld gik jeg så i en sorbisk skole, hvor al undervisning var på sorbisk, men hvor vi selvfølgelig havde tysk som første fremmedsprog," siger Magdalena.

Ved siden af hende står den jævnaldrende Myrtin - "Martin på tysk", forklarer han. Han svinger den blå, røde og hvide sorbiske fane, der første gang blev brugt i 1842, og som blev forbudt under nazismen. Den indgår ikke i den tyske flaglov, men den kan anvendes ligeberettiget med andre statslige symboler. Myrtin er lidt genert, hans tysk er flydende, men ikke helt så ubesværet som Magdalenas.

- Føler I jer som sorbiske tyskere eller tyske sorbere?

"Det er ikke så nemt at svare på," siger Magdalena.

"Jeg tænker og regner på sorbisk, hvis det er det, du mener," siger Myrtin.

Ingen penge

Annett Bresan har taget sin lille søn på fire år med til demonstrationen og står med et stort skilt:

"Sorbisk sprog og kultur er kun i orden for regeringerne, hvis de ikke koster noget," står der på tysk.

Annett Bresan er opvokset med en tysk mor og en sorbisk far. De talte tysk i hendes barndomshjem. Hun kommer fra Bautzen, hvor hun bor og arbejder i kulturarkivet ved det sorbiske kulturinstitut. Hendes

mand er helt sorber, så de taler sorbisk med hinanden og med sønnen derhjemme.

Dagen før demonstrationen overtog Stanislaw Tillich fra CDU posten som ministerpræsident i Sachsen. Tillich var finansminister under sin forgænger Georg Milbradt. Han er delstaten Sachsens tredje ministerpræsident efter den tyske genforening, men den første, der er indfødt sachser. Og dertil sorber, hvad heller ikke er set før.

Hvad forventer Bresan sig af Tillich?

"Jeg forventer, at han regerer Sachsen godt. Sorbernes situation er ligesom et spørgsmål på et andet niveau end den officielle delstatspolitik," siger hun.

Men hun håber da, at der gennem Tillich kommer noget fokus også fra mediernes side på det sorbiske folk.

En af initiativtagerne til demonstrationen byder velkommen.

"Er det nødvendigt med en demonstration? Ja! Forbundsstaten har skåret i midlerne og giver os kun 7,6 millioner euro i stedet for de 8,2 millioner, som er nødvendige, for at vi kan holde sprog og kultur på et rimeligt niveau. Siden 1992 er de statslige og delstatslige tilskud blevet sænket med i alt 20 procent. Vi ønsker os en fredelig demonstration og først og fremmest, at den vil have succes," råber en lille mand i lilla vest.

Langsomt begynder menneskemængden at bevæge sig ned ad Unter den Linden, der er blevet afspærret midt i myldretiden. Mænd i lilla

silkeveste og høje hatte. Kvinder i alle aldre i folkedragter. Den yngste pige i folkedragt sidder på sin fars skuldre og er højst et par år.

Mens de går ned ad gaden, synger og spiller de deres sørgmodige sange. En ung fyr med hanekam og cigaret i mundvigen banker løs på den stortromme, han har på maven. Efter en halv times tid er processionen fremme ved Brandenburger Tor, hvor der er stillet en scene op.

"Tab af sorbisk kultur = tab af tysk kultur," står der på tysk på et skilt på scenen. Det sorbiske nationalensemble med violiner, fløjter og trompeter spiller.

Bro til slaviske naboer

Jan Nuk, formand for Domowina, en paraplyorganisation for alle sorbiske foreninger, er første taler på scenen.

"At være sorber er en medalje med to sider. Vi arbejder og betaler også skat. Vi bidrager desuden til mangfoldigheden med musik og anden kultur. Vi kræver accept. Kravet er berettiget, ikke overdrevent. Også sorberne er med i globaliseringsprocessen og bidrager til mangfoldigheden," siger Jan Nuk og overlader mikrofonen til professor Hans Joachim Meyer, der er præsident for de tyske katolikkers centralkomité. Meyer er vant til at holde tale, fornemmer man tydeligt.

"Hele Tyskland er forpligtet til at sørge for, at sorberne kan bevare deres sprog og kultur. Det er vi især set i lyset af den tyske historie. Sorberne er et stykke Europa i Tyskland. De er broen til vore slaviske naboer. Det er ikke ligegyldigt for tjekkerne og polakkerne, om vi behandler sorberne ordentligt," tordner Hans Joachim Meyer.

"Siden 1990 har Forbundsstaten gjort meget for at støtte sorberne, men også for at løse sig selv fra denne opgave, som den har anset for midlertidig. Mange tyskere ved slet ikke, at der eksisterer sorbere. De har mistet deres kulturelle selvagtelse og ved ikke længere, hvor meget et sprog betyder for et menneske," siger Meyer til forsamlingen, der tæller både katolikker og protestanter.

Smør til fisken

Pludselig lyder der dansk fra talerstolen. Flemming Meyer, der repræsenterer det danske mindretal i Sydslesvig og er formand for SSW, den sydslesvigske vælgerforening, slår dog hurtigt over i tysk.

"Jeg begynder på dansk for at sige, hvilken betydning modersmålet har. Jeg er ikke kun kommet for at videregive den sydslesvigske støtte til sorberne, men fordi jeg mener, at enhver demokrat burde være her i dag. Slesvig-Holstens ministerpræsident, Peter Harry Carstensen, har sagt: 'Styrken i et demokratisk samfund viser sig netop i, hvordan flertallet omgås mindretallene'. Jeg er ikke meget for at give ham ret i noget, men her må jeg gøre det. Det er ikke nok at tale om det kulturelle bidrag, sorberne leverer. Der skal også smør til fisken. Der skal finansiel støtte til med andre ord. Vi kan sammenligne sorbernes situation i dag med det danske mindretals for 10 år siden. Vi stod for at måtte lukke skoler, men kæmpede og det hjalp," siger Meyer.